

істинного і достовірного, отриманого в результаті досліджень сукупності доказів.

У психологічному аспекті суттєвим для процесу формування внутрішнього переконання судді є переростання сумніву (як наслідку ймовірних знань) у переконаність судді.

У соціальній психології прийняття рішення розглядається як волевиявлення індивіда або групи людей, спрямоване на формування послідовності дій і вибір альтернативи. При цьому складність ухвалення рішення може бути пов'язана зі ступенем невизначеності ситуації, що припускає настання неоднозначних наслідків – позитивних чи негативних.

Внутрішнє переконання судді становить собою усвідомлену потребу судді, використання ним власних думок, поглядів і знань. Воно пов'язане із правосвідомістю судді, яка розглядається як форма суспільної свідомості, що поєднує систему поглядів, ідей, уявлень, теорій, а також почуттів, емоцій і переживань. Вони характеризують ставлення людей і соціальних груп (у тому числі й через фактичну поведінку) до діючої і бажаної правової системи. У структурі правосвідомості виділяють світоглядну (погляди, ідеї, теорії), психологічну (почуття, емоції, переживання) і поведінкову (правомірна поведінка, права активність, правопорушення тощо, які характеризують фактичну реакцію людини на функціонування елементів правової системи) сторони.

Правосвідомість судді багато в чому визначається устоями конкретного суспільства на певному етапі його розвитку, умовами життя людей, традиціями, звичаями, моральними принципами, нормами поведінки. З цим пов'язана заборона щодо можливої належності суддів до політичних партій і профспілок.

Правосвідомість судді це суб'єктивна реакція судді на правові норми, тобто сукупність поглядів, ідей, які виражають його ставлення до традицій, звичаїв, моральних принципів, норм поведінки, професійних обов'язків, норм права, законності, правосуддя, уявлення про те, що є правомірним і неправомірним. Складний процес постановлення законного, обґрунтованого, справедливого та ефективного рішення суду, який носить виховний характер, вимагає глибокої аналітичної діяльності суддів.

Список використаних джерел:

1. Грошевой Ю. М. Проблемы формирования судейского убеждения в уголовном судопроизводстве / Ю.М. Грошевой. – Х.: Вища школа, 1975. – 143с.
2. Грошевой Ю. М. Профессиональное правосознание судьи и социалистическое правосудие : монография / Ю. М. Грошевой. – К. : Вища школа, 1986. – 182 с.
3. Костицький М.В. Філософські та психологічні проблеми юриспруденції : вибрані наукові праці / М.В. Костицький – Чернівці : Рута, 2008 – 560 с.
4. Котюк І. І. Теорія судового пізнання: монографія / І. І. Котюк – К. : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – 435 с.
5. Марчак В. Я. Деякі психологічні особливості судового процесу / В. Я. Марчак, О. К. Черновський / Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук праць. Вип. 559: Право: Національної академії внутрішніх справ. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – С. 118-122.
6. Орбан-Лембрик Л.Е. Юридична психологія : навч. посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик, В.В. Коцинець – Чернівці : Книги – ХХІ, 2007. – 448 с. – С. 311.
7. Психологія судового розгляду кримінальних справ : монографія / М.В.Костицький, В.Я. Марчак, О.К.Черновський, А.В.Федіна. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 400 с.

МІСЦЕ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛІНГВІСТИКИ У ЛІНГВІСТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ-ЮРИСТІВ

Маруніч І.І.,

начальник кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент

Проценко Г.П.,

старший викладач кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ

Юридична психолінгвістика займає вагомє місце у підвищенні ефективності юрисдикційної діяльності, а також у лінгвістичній підготовці фахівців-юристів

Потреби юрилическої практики вгамовість психолінгвістичних досліджень у юрилическій сфері наявна суперечність між потребою цілеспрямованої мовленнєвої підготовки спеціалістів юрилического профілю і методичним забезпеченням цього процесу зумовили вибір теми пропонованої статті.

Юридична психолінгвістика – це наукова галузь знань, яка знаходиться на стику лінгвістики, психології та юриспруденції і вивчає взаємовідношення мови права, правового мислення та правової свідомості. Юридична психолінгвістика займається вирішенням таких, важливих у рамках підготовки фахівців правової сфери, питань: вивчення механізмів продукування правового мовлення; дослідження специфіки сприйняття юридичних формулювань, текстів; вивчення функцій мовленнєвої діяльності у правовому просторі; дослідження зв'язку між мовними повідомленнями і мовленнєвим впливом, передбачуваним учасниками комунікації; вивчення мовної (і мовленнєвої) особистості в юрисдикційному процесі; аналіз розвитку правової мовленнєвої діяльності з огляду на розвиток мовної особистості юриста тощо.

Юридична психолінгвістика приділяє увагу специфіці застосування мовною особистістю мовних і позамовних засобів у процесі правової мисленнєво-мовленнєвої діяльності, а також досліджує шляхи досягнення бажаного результату, насадах опанування сучасної системи лінгвістичних, соціолінгвістичних та прагмалінгвістичних знань про структуру, закономірності і важливі явища юридичної мовної та міжмовної комунікації.

Велике значення надається правилам мовної поведінки у різних правових комунікативних ситуаціях, набуттю ефективних умнь спілкування, насамперед у контексті спілкування, що відбувається в правовому полі. Як зазначають Василенко В.А. та Тимофєєва А.Ю., за родом своєї діяльності юрист повинен не просто контролювати процес спілкування, а ще й аналізувати його, враховуючи виокремлені специфічні характеристики професійного спілкування у сфері юридичної діяльності. Зробити контрольоване спілкування „природним” можна за допомогою оволодіння психологічною технікою спілкування, яка може включати в себе: техніку психологічного впливу; психотехніку визначення внутрішнього стану людини за зовнішніми ознаками поведінки; техніку встановлення психологічного контакту і довірливого спілкування; техніку конфліктної взаємодії [1, с.3]. Наприклад, за допомогою дослідження мовлення правопорушника виявляється його ставлення до людей, цінностей, важливих подій, до власної поведінки, освітній і культурний рівень, інтереси, світогляд, рівень правосвідомості, особистісні особливості тощо, зажитими правопорушником мовними засобами визначають його емоції (задоволення, роздратування, злість, доброзичливість, страх тощо). Вивчаючи емоційне забарвлення мовних засобів, юрист може визначити відношення співрозмовника до теми, наявність приховуваних ним обставин, небажання акцентувати увагу на певних деталях або на подіях, періодах життя та ін.

Приділяється увага і розвитку рефлексії над правовим мовленням, шляхів формування юридично значущих рефлексивних умнь у галузі мовлення.

Значне місце у дослідженнях з юридичної психолінгвістики займає вивчення мовленнєвого впливу, мовленнєвої маніпуляції, оскільки мова є засобом дії на психіку і поведінку інших людей, нерідко – засобом маніпуляції. Правознавці визнають важливу роль мови як знаряддя переконання, як способу

дії на суспільство в цілому і на окрему особу зокрема – переконання підслідного в доцільності визнання провини, дія сугестії на суд тощо. Тому правознавці мають бути компетентними, знати, які властивості мови дозволяють це робити, як використовувати їх у професійній діяльності, як виявляти способи мовного маніпулювання іншими людьми та протидіяти їм [3, с.58]. Дослідження усіх видів мовленнєвої дії: інформування, переконання і навчання, особливо двох останніх, поширене в криміналістичній і судовій практиці. Так, слідчий переконує підслідного у доцільності визнання, повідомляючи йому дані слідства, називаючи факти та імена. Прокурор інформує суд і присутніх в залі судового засідання, зачитуючи обвинувальний висновок. Адвокат, звертаючись не тільки до розуму, але і до відчуттів присутніх у суді, переконує їх, що обвинувачений заслуговує пом'якшення покарання.

У межах статті неможливо розглянути усі аспекти юрисдикційної діяльності, які потребують знань, вмінь та навичок з юридичної психолінгвістики. Тому необхідно розробляти психолінгвістичний інструментарій (методи, прийоми, техніки) професійного юридичного спілкування й уміння його творчо застосовувати у професійній юридичній діяльності. На жаль, в юридичній освіті цьому питанню, як і загалом фаховій мовленнєвій підготовці, приділяється недостатня увага.

Список використаних джерел:

1. Василенко В.А. Характеристики професійного спілкування у сфері юридичної діяльності: Електронний ресурс / В.А. Василенко, А.Ю.Тимофєєва. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_DN_2012/Philologia9_106699.doc.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ІМІДЖУ МІЛІЦІ УКРАЇНИ

Ірхін Ю.Б.,

начальник кафедри прикладної педагогіки та роботи з персоналом Національної академії внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент

Сьогодні імідж міліції став одним із яскравіших сучасних соціальних феноменів українського ментального суспільства, який фактично являється проявом індивідуальної свідомості на рівні поширеного психосоціального явища.

Попри високу соціальну значимість в Україні іміджу міліції як найбільш дієздатної силової структури в системі правоохоронних органів приділяється замало уваги [3]. Незважаючи, що за своєю суттю він складає суттєву частку сучасного соціуму, його сутність, закономірності й механізми формування дотепер чітко не визначені [1]. Традиційно імідж міліції сприймається, визначається й розглядається через призму ефективності правоохоронної діяльності. Тобто, якщо на поточний час є позитивні результати оперативної-службової діяльності, імідж сам собою виявляється позитивним, в іншому випадку – імідж як правило «страждає» у наслідок його штучної негативації. Таким чином, виявляється, що механізми розвитку, регулювання, покращення і вдосконалення іміджу міліції в Україні фактично є полишенням на самоплив.

Такий стан справ на превеликий жаль призводить до природного падіння іміджу міліції України в суспільстві, що часто використовується різними соціальними групами в якості соціально-психологічного маніпуляту та предмету політичних спекуляцій [2]. Основну загрозу, яку містить у собі заниження, припнічення й гноблення правоохоронного іміджу є втрата довіри громадян до міліції. Саме тому первісне значення для вивчення феноменології іміджу міліції України має вивчення феномену довірчості в правоохоронній діяльності.